

Posamezne številke:
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri s
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po ceni D 12-50, na ino-
mesto D 20-50, dostavlja na dom
D 14—, na izkaznice D 12-50,
inacrat po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 6.

Poslšina plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 6, 1. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 278.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, domo. Tele-
fon št. 24. — SMS poštomatov
vsak dan št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
odira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV.

Maribor, sobota 14. julija 1923.

Številka: 156

Stabilizacija dinarja.

V zagrebški reviji »Nova Evropa« je objavil narodnogospodarski publicist g. dr. Ivo Belin zanimiva izvajanja o našem valutnem problemu. Jasno je, da je ekonomski razvoj naše države v ozki zvezi z usodo dinarja in od ekonomskega napredka zavisi tudi politično in kulturno ozdravljenje Jugoslavije. Žal, da se javnost premalo zanima za gospodarske probleme. In vendar je na pr. vprašanje naše valute daleko važnejše od raznih ozko-strankarskih političnih vprašanj in »vprašanj«. Smatramo, da je prav posebno aktualno vprašanje stabilizacije dinarja, zlasti, odkar vidimo, da se razmere v Avstriji vidno popravljajo, ker je vladi uspelo, stabilizirati tečaj avstrijske krome. Za danes prinašamo kratek izveček iz omenjenega članka g. dr. Belina, opozarjajoč hkratu na revijo »Nova Evropa«, ki posveča hvalje vredno pozornost tudi našim ekonomskim problemom.

Uvodoma ugotavlja pisec, da je škafanje in padanje dinarja na curiški borzi delo zunanje spekulacije. Nato povdarja, da je ozdravljenje našega razkrojenega gospodarskega življenja le tedaj mogoče, če se dinar absolutno stabilizira. Zakaj stabilizacija valute znači v prvi vrsti stabilizacijo cen. Tovarnar želi znati že ob nakupu surovin, po kakšni ceni bo lahko prodal izgotovljeni fabrikat, kmet pa si hoče že pri sebi biti na jasnem, kako drago bo prodal svoje pridelke. Brez kalkulacije ni dobrega gospodarstva, a kalkulacija je zavisna od stabilizacije. Zato je nemavno, da naši gospodarski krogi zahtevajo vedno glasneje, da naj se tedaj dinarja stabilizira.

Trenutno se nahajamo v splošni gospodarski krizi. Najboljši dokaz o tej krizi je obrestna mera 20%, 30% in celo več 30%. Glavni vzrok krize je pomanjkanje razpoložljivega kapitala sorazmerno napram povpraševanju. Zgradili smo toliko gospodarskih podjetij, da nam nedostaja sredstev za nadaljnje uspešno vodstvo teh podjetij. Današnja gospodarska kriza je tedaj v bistvu kriza kapitala in kredita. Potreben nam je večji dotok kapitala, ki pa mora priti bodisi od znotraj bodisi od zunaj. Na znotraj se zbira kapital edino z večjim varčevanjem. Dokler pa je naša valuta slaba in dokler so tržne cene nestalne, nima nihče veselja do varčevanja in nalaganja denarja v denarnih zavodih, ki ga potem dajejo na razpolago gospodarskim producentom. Šele z absolutno stabilizacijo dinarja bi oživel veselje do štednje, ki bi pripomogla k nastajanju novih kapitalov. Absolutna stabilizacija valute, t. j. stabilizacija, ki ni izložena perturbacijam in oscilacijam, je v svojem jedru zlata valuta, da sicer morda nima zlate podlage. Vsak varčevalec je lahko sgučen, da bo dobil za prihranjen denar ob vsakem času približno enak kvantitet realnih dobrin.

Absolutna stabilnost valute pa je tudi velikega pomena za dotok tujega kapitala. Tuj kapital ne gre rad v državo s slabo valuto. V tem oziru je imel zadnja leta dovolj slabih izkušenj. Dosedaj se je tuj kapital udeleževal našega gospodarskega življenja večinoma tako, da je kupoval delnice naših podjetij. To je nekakša vrsta razprodaje. Če bi bila naša valuta stabilizirana, bi mogla velika podjetja računati z direktnim kreditom v inozemstvu. Zadnje posojilo Uprave Fondova v Švici je čisto hazardno delo: če bi začel dinar slučajno zopet padati — in kdo nam jamči, da do tega ne more priti — bi pretrpela Uprava Fondova ogromno izgubo, če bi bila hotela posojilo vrniti. Uvažimo tudi to, da je v

Napetost radi Reke.

Negrotti pri Ninčju. — Sklep reške konstituantne. — Razburjenje v Primorju. — Vlada pripravlja odgovor na italijanski predlog.

Beograd, 12. julija. Včeraj je imel italijanski poslanik Negrotti dolg razgovor z Ninčjem radi aneksije Reke. Ninč je vztrajal na rapalski pogodbi. Položaj se je poslabšal.

Sušak, 12. julija. Člani reške konstituantne v Kraljevići so danes v posebni resoluciji ugotovili, da ogromna večina reškega prebivalstva odklanja aneksijo Reke s strani Italije.

Sušak, 12. julija. Povodom vesti o predstoječi aneksiji Reke je zavladalo v celem Primorju ogromno ogorčenje proti Italiji. Pričakovati je izrednih dogodkov. Zanella, predsednik reške vlade, ki je v izgnanstvu v Kraljevići, piše v svoji »Diffesia«, da bi za slučaj plebisca na Reki danes ne glasovalo za aneksijo niti 10% prebivalstva. On sam pristane na aneksijo, če bo za njo glasovalo vsaj 10%.

Beograd, 12. julija. Vse beograjske časopise odločno zavrača vsak poskus razveljavljanja rapalske pogodbe. Zahteva se izvolitev parlamentarnega od

bora za zunanje zadeve. Šesti strank bo zahtevali od Ninčja izjavo o reškem vprašanju v skupščini ter izjavo, kaj misli vlada ukreniti v zaščito rapalske pogodbe.

Sušak, 13. julija. (Izv.) Kakor se doznava, ostane župan mesta Sušak, ki je bil z deputacijo pri kralju, še par dni v Beogradu, da prisostvuje posvetovanju paritetne komisije, ki se vrši danes ali jutri. Posvetovanja se udeležijo predsednik naše delegacije dr. Rybař, dr. Laginja, admiral Prica in dr. Angjelinović. Na tem posvetovanju se bo sklepalo o nadaljnjem postopanju naše paritetne komisije ter o odgovoru, ki ga bo podala naša vlada na italijanske predloge v zadevi rešitve reškega vprašanja.

Beograd, 13. julija. (Izv.) Radi obolevnosti zunanjega ministra dr. Ninčja paritetna komisija včeraj ni imela seje. Kakor znano, bo podal zunanji minister na prihodnji seji oficijelno poročilo o bazi naših pogajanj z Italijo.

Iz narodne skupščine.

Razprava o vojaškem zakonu.

Beograd, 13. julija. Danes sta imela seje samo demokrati in radikalni klub dočim so drugi klubi odposlali večino svojih članov v volilne organizacije za beograjske občinske volitve.

Beograd, 13. julija. (Izv.) Danes dopoldne se je v parlamentu nadaljevala generalna debata o vojaškem zakonu. Kot prvi je govoril poročevalec večine,

radikalni poslanec Boža Maksimović. Za njim sta govorila poslanca Škulj (kler.), Sahib Balč (musliman) in Divac (soc. dem.), ki v času, ko to poročamo, še govorijo. Vsi trije govorniki so s svojega stališča ostro kritizirali vladni predlog. Seja bo po govoru poslanca Divaca bržkone zaključena ter se bo nadaljevala jutri dopoldne.

Bolgarska vlada prepovedala iredent. liste.

Beograd, 13. julija. »Politika« poroča iz Sofije: Notranji minister general Resev je prepovedal izhajanje lista »Macedonija«, ki so ga začeli izdajati makedonstvujušči. Ker je uredništvo vzlic prepovedi razširjalo že natisnjeno

prvo številko, je policija vso zalogo zaplenila. Nadalje je vlada ustavila izhajanje lista »Ilir den«, ki je oficijelno glasilo ilindenske organizacije. Svoj odlok glede prepovedi »Macedonije« vtmeľjuje notranji minister z državnimi interesi.

Zahteve slovaške narodne stranke.

Stranka odločno proti Radiću.

Beograd, 12. julija. V torek je dopotovalo semkaj 15 delegatov slovaške narodne stranke pod vodstvom evangelijskega duhovnika g. Širka. Tajniku radikalne stranke so izročili memorandum, ki je bil sprejet na zboru v Petrovcu. V njem se Slovaki izjavljajo za vidovdansko ustavo in obsojajo Radićevo akcijo. Zahtevajo pa, da se po vseh slovaških krajih otvorijo šole, v katerih se naj uči tudi srbohrvatski jezik; češkoslovaška gimnazija v Petrovcu senaj razširi v osemrazredno; vprašanje agrarne reforme se naj reši tako, da se zemlja da tudi slovaškim legionarjem; slovaška evangelijska cerkev se naj loči od nemške in Slovacom se naj da cerkvena avtonomija. Deputacijo je sprejel tudi min. predsednik Pašić.

Angleška vlada o nemških reparacijah.

London, 12. jul. Danes sta podala v imenu angleške vlade min. predsednik Baldwin v spodnji in zunanji minister Curzon v zgornji zbornici enake izjave, v kateri obsojajo zasedbo Poruhria, ki ni prinesla zaveznikom nobene koristi, Nemčijo pa gospodarsko upropačča. Angleška vlada bo skušala še enkrat doseči sodelovanje Francije in Belgije pri odgovoru na nemško noto. Vprašanje je treba rešiti mirnim potom, ker je sicer v nevarnosti obnova Evrope in svetovni mir. Obe zbornici ste izjavo vlade yzeli z odobravanjem na znanje.

Posojilo Francije Jugoslaviji.

Pariz, 12. julija. (Izv.) Zbornica je sprejela zakonski predlog, s katerim se dovoljuje Jugoslaviji posojilo v znesku 300 milijonov frankov.

Konferenca v Sinaji.

Praga, 12. julija. »Prager Presse« izve, da bo konferenca Male antante v Sinaji otvorjena dne 28. julija. Udeležijo se je ministri Ninč, Duca, Beneš. Ne oficijelno bo zastopana po delegatu tudi Poljska, ki pa za sedaj še ne vstopi v Malo antanto.

Aretacija soproge egiptiskega princa. Osumljena umora moža.

London, 11. julija. V nekem london-skem hotelu je bil umorjen egiptovski princ Orli Chamel Fahni Bey. Z njim je stanovala njegova žena. Prvotno somislili, da gre za političen umor. Danes je vzbudila ogromno senzacijo vest, da je bila žena umorjenega, princezinja Ali Chamel Palmy aretirana, ker je osumljena umora.

BORZA.

Curij, 13. julija. (Predborsa). Pariz 33.92, Beograd 6, London 26.30, Berlin 0.0029, Praga 17.20, Milan 24.70, Newyork 574, Dunaj 0.008075, žig. krome 0.0081-25, Budimpešta 0.065, Sofija 5.10. Zagreb, 13. julija. (Sklepnji tečaj). Pariz 5.525—5.60, Curij 16.35—16.40, London 4.32—4.34, Berlin 0.44—0.455, Dunaj 0.1325—0.1335, Praga 2.82—2.84, Milan 4.05—4.07, Newyork 93.25—94.25, Budimpešta 1.07—1.10.

drugih državah obrestna mera znatno nižja. Angažovanje tujega kapitala v našem gospodarstvu bi vplivalo tudi na znižanje naše obrestne mere.

Gospodarska sanacija Avstrije je bila mogoča šele potem, ko je avstrijska krona dosegla stabilnost. V devetdesetih letih so si Rusija, Argentina, Indija in mnoge druge države opomogle s tem, da so absolutno stabilizirale svojo derutno valuto.

Takšna stabilizacija dinarja pa zahteva dva pogoja: aktivno plačilno bilanco in ravnotežje državnega proračuna. Nato pisatelj obširneje razpravlja o sedajnem stanju obeh pogojev. Ugotavlja, da bo dobra finančna, zlasti davčna politika mnogo pripomogla k uravnoteženju budžeta. Država ne bo več odvisna od Narodne banke.

Plačilna bilanca se je izboljšala, ker se je povisal naš izvoz. V januarju t. l. smo izvozili za 329 milijonov dinarjev, v februarju pa že za 384 milijonov dinarjev, kar pomeni, da izvažamo za skoraj 100% več nego v zadnjih mesecih minulega leta. Uvoz je nekoliko slabši, nimamo pa za zadnje mesece nikakih uradnih podatkov, ker jih pristojno ministrstvo izdaja z enoletno zamudo.

Odkar se je izboljšala konjunktura v Zedinjenih državah ameriških, smemo računati, da bodo naši rojaki več zaskrbljeni in pošiljali domov večje svote. Računa se, da bo vsako leto dotekalo v naše gospodarstvo približno za eno milijardo dinarjev od naših izseljencev.

Pogoji za stabilizacijo so tedaj dani. Vprašanje je, na kakšnem kurzu naj bi stabilizirali dinar. Tu je treba razjasniti pojme: Stabilizacija ne pomeni, da popravimo dinarski kurz in da ga potem stabiliziramo na izvestno dobo, potem pa ga poženemo zopet višje.

Pisec sklepa, da je današnji tečaj dinarja čisto solidna in realna baza za stabilizacijo. Posledice bi ne bile tako težke kot se običajno misli. Stvarni ekstenziven problem za delavstvo in uradništvo obstoji v tem, da se kar največ producira, ker bodo samo pri porastu produkcije mogli spraviti svoje plače v sklad z življenjskimi potrebščinami. Od puščanje delavstva kot posledice stabilizacije denarja na višjem nivoju sme doživeti na Češkoslovaškem in bi si menda nihče ne želel podobne krize pri nas. Bogastvo naroda se ceni po njegovi produktivni moči, ne oziraje se nato, kako trenutno notira njegova valuta.

Stabilizacija dinarja na visokem nivoju bi škodovala tudi interesom našega kmeta, ki šteje 80% vsega prebivalstva. Prva posledica bi bila, da bi padle cene poljedelskih pridelkov, dočim bi pridelovalni stroški in cene industrijskih izdelkov padale bolj počasi. Za industrijo in trgovino pa bi stabilizacija na visokem nivoju značila težko krizo.

Absolutna stabilizacija dinarja na podlagi, na kateri so se trenutno stabilizirale cene realnih dobrin, bi tedaj imela zelo blagodejne posledice za naš celokupno gospodarsko življenje.

Pisec obeta predloge o tehnični strani stabilizacije dinarja.

Politične vesti.

Državne oblasti na Hrvatskem v službi separatistov. Beograjski listi se pričeli napadati zadnje dni državne oblasti na Hrvatskem, posebno orožništvo in policijo, češ, da simpatizirajo z Radićem in sploh s separatisti in protidržavnimi elementi. Za nas to razkritje ni novo, ker smo že davno vedeli, da gotovo uradniki in orožniki ter policisti na Hrvatskem ne smatrajo Beograjske vlade za svojo vrhovno inštanco, ampak Radića. Vemo pa, da je tudi v Sloveni

nekaj uradnikov, orožnikov in policistov, ki so najvidnejši hlapci klerikalcev in nemurjev. Znani so nam celo slučaji, ko so orožniki v uniformi agitirali za klerikalno stranko itd. Zalibog pa se tudi med novopečenimi »radikalci« v Sloveniji nahajajo osebe, ki stoje mnogo bližje raznim tujerodnim iredentističnim elementom, kakor pa državi zvestim narodnjakom. Beograd prihaja pozno do tega spoznanja, čeprav ga že od osvobodjenja sem na to opozarjamo.

* **Macedonska seljaška stranka.** Na neki »politični« večerji, ki jo je imel Radić te dni, je govoril tudi o Macedoniji in svojih najnovejših propagandnih poslih. Po njegovem zadržanju se Macedonci silno zanimajo zanj in stoji preko — hrvatskih vojakov, ki službujejo tamkaj, v stalnih stikih z njimi. Tam se snuje sedaj Macedonska seljaška stranka, ki bo samo podružnica njegove Hrvatske seljaške stranke in bo nasledovala popolnoma iste cilje. Na ta način, pravi Radić, bo počasi obkolil Srbijo ter jo prisilil na kapitulacijo. Beograjski »Preporod«, iz katerega posnemamo to vest, vprašuje vojnega ministra, če mu je znano, da vrše hrvatski vojaki v Macedoniji po Radićevih agentov in kaj misli ukreniti proti temu? Temu vprašanju se pridružujemo tudi mi.

* **Konferenca v Sinaji odgodena.** Iz Bukarešte poročajo, da je konferenca ministrov Male antante v Sinaji, ki bi se imela vršiti dne 20. julija, odgodena do konca tm. in sicer na željo češkoslovaškega zunanjega ministra Beneša, ker neče prejudicirati lausanski konferenci, katera bo ta dni zaključena.

* **Glavne točke turško-grške mirovne pogodbe.** Mirovna pogodba med Turčijo in Grško, ki je bila te dni sklenjena, vsebuje sledeče glavne točke: Zavezniške čete morajo zapustiti Carigrad, Čanakkale in galipoljski polotok šest tednov po ratifikaciji po angorski narodni skupščini. Nova turška meja napram Bolgarski poteka od izliva reke Resva-je v Črno morje proti jugozapadu tako, da doseže tek reke Marice na oni točki, kjer se stikajo meje Bolgarije in Grčije. Meja napram Grčiji teče vzdolž reke Marice, prepušča (Grški Karagač ter sledi na to zopet toku Marice do izliva v Egejsko morje. Meja napram Siriji je določena po angorskem sporazumu med Turčijo in Francijo. Rešitev vprašanja Iraka se odgodi do rešitve vprašanja posesti Mosul, če bi pa to v roku 9 mesecev ne bilo rešeno, pride pred Zvezo narodov. Turška dobi suvereniteto nad otokoma Limbros in Tenedos, Grčija pa nad otoki Lemnos, Samos, Mitilene, Kios, Samotrake in Nikarijo, toda pod pogojem da demilitarizira one, ki so v bližini maloazijske obale. Pravice Italije do Dodekaneza se potrdijo. Pogodba utrjuje svoboden prehod skozi morske ožine, odpravlja kapitulacije in zagotavlja manjšinam zaščito, kakor v Poljski in Češkoslovaški. Tujci, ki bodo potovali po Turčiji ali tamkaj stanovali,

bodo podrejeni turškim državnim zakonem. Orientska mirovna konferenca je trajala v prvem zasedanju, ki je končala — kakor znano — s polomom 77 dni, v sedanjem drugem pa tudi ravno 77, kar je vsekakor čudno naključje, kajti ravno 77. dan je bil dosežen sporazum. Vsega skupaj so se radi te mirovne pogodbe pogajali Turki, Grki in zavezniški celih 154 dni ali pet mesecev.

* **Poziv velikega kneza Cirila ruskega narodu.** Veliki knez Ciril Vladimirovič je izdal na ruski narod proglas, v katerem spominja na prejšnje čase, ko je ruski narod vodila samo sv. vera in pravica. Danes je razširjeno med ruskim narodom sovražstvo in pohlep; v proglasu pozivlja ruski narod k zedinjenju v produktivnem delu. Kmetom obljublja, da obdrže vsa posestva od bivših veleposestev, vendar pa bo vprašanje rešeno zakonitim putem. Nadalje obljublja v proglasu dedno pravico in svobodno trgovino. — V sovjetskih krogih je vzbudil ta proglas, ki nima čisto monarhistične tendence, veliko vznemirjenja. Ruski mušik se vedno bolj oddaljuje od komunistov, in za sovjetce obstaja resna nevarnost, da se nekega dne ruski mušik obrne proti njemu.

* **Rusija in Japonska.** Iz Tokija se je preko Vladivostoka razširila vest, da Japonska ne namerava priznati sovjetske Rusije de iure. Kakor se sedaj poroča, ta vest ne odgovarja resnici. Med Rusijo in Japonsko je sicer še mnogo vprašanj, ki čakajo rešitve, kljub temu pa je Japonska pripravljena započeti pogajanja z Rusijo, ki naj bi uredila vse medsebojne odnose.

Dnevna kronika.

— **Prvi letnik na učiteljskih.** Nekateri listi so objavili v zadnjem času vest, da se bo prvi letnik na učiteljskih v prihodnjem šolskem letu radi nedostajanja službenih mest ukinil. Opozorjamo starše, da ta vest ni resnična, vsaj višje šolke oblasti doslej niso izdale takega odloka. Vest je tudi sicer neverjetna, ker ne obstoja pomanjkanje službenih mest, pač pa pomanjkanje učnih moči, zlasti moških. Ne begajte torej staršev!

— **Maturanti celjske gimnazije letnika 1898** slavijo dne 25. julija t. l. 25-letnico mature. Sestanek se vrši v St. Jurju ob juž. žel. popoldne pri tovarštvu Antonu Zdolšku. Drugi dan napravijo izlet v Rogaško Slatino.

— **Zalostna obletnica.** Danes 13. julija je minilo tri leta, odkar so laški fašisti na barbarski način upelili Narodni dom v Trstu. Laška vlada še do danes ni dala zadoščenja.

— **Sodelovanje srednješolcev v političnih organizacijah.** Ministrstvo prosvete je odločilo, da se srednješolci ne smejo niti včlaniti niti sodelovati v »Orjuni«, »Hana« in »Snaac«.

— **Izlet na Triglav prirede Italijani** iz Trsta v nedeljo 15. tm. V višini 2864 m razvijejo italijansko trobojnico.

— **Preiskava o atentatu na Pašiča** je bila 10. tm. izvršena. Preiskovalni sodnik Rafajlovič sestavi te dni obtožnico, katero bo ob enem z obtožencem izročil sodišču. Nerazčiščeno je vprašanje, kje je Rajič dobil revolver.

— **Davkoplačevalcem se morajo vračati davčna knjižica.** Finančna delegacija v Ljubljani sporoča, da so davčni uradi zavezani davkoplačevalcem vračati na željo davčne knjižice proti plačilu 1 Din. Ako bi davčni uradi ne ustrezali zahtevam davkoplačevalcev, naj se posamezni primeri s konkretnimi podatki naznanijo finančni delegaciji.

— **»Pekate« so predrage, pravi kdo.** Kdor pa jih je preskušal, se je prepričal, da so vzlic višji ceni cenejše, ker se zelo nakuhajo in se jih manj potrebuje.

— **Letošnja žetev.** Poročila iz vseh delov naše države o letošnji žetvi so jako ugodna. Žetev ni samo obilna, ampak tudi kvalitativno dobra. Za izvoz bodo preostale letos zelo velike množine. Značilno pa je, da tudi letošnja izredno bogata žetev nič ne vpliva na žitne cene, ki so ostale na isti višini, kakor so bile spomladi.

— **Promet na Jadranu vzpostavljen.** Ker so paroplovne družbe pristale na 50%-ni povešek plač svojim namesčencem, in so pomorci ta povešek sprejeli, je stavka mornarjev končana in promet na Jadranu vzpostavljen.

— **Polomija Ljudskega odra v Rogaški Slatini.** (Dopis.) Dovolite, g. urednik, da Vam povem, kako smo ga minulo nedeljo polomili v Rogaški Slatini; namreč ne mi, ampak »slavnoznanec« Ljudski oder mariborskih klerikalcev. Že cele tedne je bobnala »Straža« o velikanskem nastopu Ljudskega odra v Rogaški Slatini. Vsi smo pričakovali, da bo obširna dverena zdraviliškega doma daleko prenapajna, vzpričo pričakovanega navala tu res! Ob 14. uri so jo primahalni slavni igralci iz Maribora. Najprej so jo mahali k župniku, da jim je podeli svoj blagoslov. V dveh in pol urah so prodali komaj celih 7 vstopnic. Predstava je bila napovedana za pol 21. uro. Čas poteka — ura je 21., a dvorana je še vedno prazna. Onih par radovednečev, ki so čakali v dvorani, je postalo nevoljnih. Neka srbška dama je vrnila kupljene 3 vstopnice ter zahtevala svoj denar. G. kaplan — ki je asistiral pri prazni blagajni — jo je sicer skušal tolažiti, a dama mu je odvrnila, da je iz Srbije vajena večjega reda in točnosti. Ob 21. uri je bilo v dvorani celih — 23 gledalcev, a še od teh polovica s prostimi vstopnicami. Po peturni zamudi se je zvišal številu na 62. Igra pa je bila tako imenitna, da je po prvem dejanju ostalo v dvorani še 16 gledalcev, vsi drugi so ogručeni odšli že med predstavo. Je pa tudi res skrajna pederznost, s tako igro nastopiti v svetovno znanem zdravilišču. Res lepo mnenje bodo dobili o Slovencih tujci, ki so si ogledali to polomijado. Najboljša je še bila suflerka, ki si jo lahko slišal

tudi zunaj dvorane. Polomija je bila ob 24. uri zaključena — pred prazno dvorano. Največje ogorčenje pa je nastalo še le drugo jutro. Znameniti igralci so jo namreč brez slovesa popihali. Sluga, ki je pospravljaval dvorano, je klet, da se je kar kadilo, ker mu niso plačali niti običajnega honorarja za snajenje in pospravljanje dvorane. Nič bolj veselni bili restavratore. Nastavljeneje res vrtnice so drugo jutro vsakega, o katerem so mislili, da spada k tej slavni klerikalistični prijemači za plačilo narobe večerje. Toda na svojo žalost so morali spoznati, da o Ljudskem odru ni več sluha ne duha. Tako je končala slavna turneja Ljudskega odra z velikim uspehom, kakor ve povedati »Straža«.

— **Postopanje z arnavtskimi vojnimi begunci.** Vojni minister je izdal naredbu, da se zoper arnavtske vojne begunce, ki se povrnejo v vojaško službo v teku štirih mesecev, opusti kazensko postopanje. Vsi ti vojni begunci se bodo predali pristojnim komandam, da odslužijo predpisani rok, nakar se odpuste. Vsa že uvedena kazenska postopanja se morajo takoj ustaviti.

— **Setve v Ukrajini uničene.** »Odeski komunisti« poročajo, da se je pojavila v donski, odeski in jekaterinoslavski guberniji neke vrste muha, ki je uničila vso setev.

Celjske vesti.

Smrtina kosa. Zadnji teden sta umrla v Celju dva stara nemška meščana. Dne 7. tm. so pokopali knjigoveza Iv. Schmidta, 12. tm. pa Fr. Pacchiaffa, upravnega svetnika delniške družbe Zlatarka v Zagrebu. Zadnji je bil svoj čas agilen obdobjnik. N. v. m. p.!

Oseba vest. Iz Ljubljane v Celje sta premeščena pisarniški pristav Josip Turčinovič k okr. glavarstvu in Hinko Lotrič k policijskemu oddelku kot poveljnik oddelka.

Najden utopljenec. Pri kopališču »Diana« so potegnili v terek dne 10. tm. iz Savinje utopljenca, starega kakih 60 let. Našli so pri njem samo listek, na katerem je bil napisan neki dolg. Doslej se identiteta še ni mogla dognati.

Celjski šahovski klub je na svojem rednem obč. zboru izvolil sledeči odbor: predsednik okr. komisar dr. Leo Brumček, podpredsednik upravitelj Ivo Metlika, tajnik prof. Lnd. Vagaja, gospodar prof. Srečko Brodar, odborniki: stud. jur. Cvetko Šribar, učitelj Jos. Grašar in Julko Kovačič. V nedljo, dne 15. tm. se vrši ustanovni obč. zbor slov. šahovske podzveze, v kateri se bo združilo deset šahovskih klubov Slovenije.

Tatvina. V kopališču »Diana« je ukradla neka Dovšek, delavka iz Ljubljane iz kabine zlati prstan, a jo je izdala poselska knjiga, katero je pustila tamkaj. Vse stranke se svariijo pred raznimi postopaci, ki se radi pomešajo med kopališke goste.

Dr. Ciril Kraševac:

Glasbena Matica v Mariboru.

Naša Glasbena Matica je izključno kulturni zavod. Je ognjišče in obenem reprezentant jugoslovanske glasbene kulture v obmejnem in nacionalno vročem Mariboru. Iz teh poslednjih razlogov ne prenese cepitve narodnih moči, pač pa nujno potrebuje sodelovanja vseh zavednih Mariborčanov, brez ozira na njih mišljenje, stranko in sloj. Edina kar Matica povdarja brez kompromisa, je nacionalni moment. Zato je dolžnost vsacega Mariborčana, da Matico aktivno podpira bodisi kot pevec ali godbenik, ali z denarjem, z nasvetom, z agitacijo in sploh na vsak pozitiven način. Tiste pa, ki iz osebnih ali drugih malenkostnih razlogov, morda Matici niso bili in niso naklonjeni, vabimo, naj stopijo v neposredni stik z njo, da spoznajo njene cilje in uvidijo potrebo pripomoči pri njenem delu. Preiskoslej pa bo stopala Matica po zahtevi poti mimo vseh, ki ne razumejo njenega poslanstva.

Kakor je bilo vsled poveljnih razmer vse življenje razburkano in otežkočeno in je še danes, tako je morala in mora še bojevati Matica, še posebno kot novopostavljeni organizem, hudi boj za ob-

stanek in razvoj. Neveljnih zaslug za Matico si je priboril v dnevih vstvarjanja od ustanovitve do danes Matični oče-ustanovitelj, naš Oskar Dev, ki ji je na najnesebičnejši in najidealnejši način žrtvoval svoje najboljše moči.

Splošno se pojavljajoči porast kulturnih vrednot je povzročil v novem času tudi v Matici dogodka, ki so zanj epohalni in pomenijo njeno renesanco. Ti dogodki vsebujejo revizijo in izpolnitev delovnega programa in gospodarsko konsolidacijo, v kolikor to zahtevata uspešni razvoj in obstanek zavoda. V informacijo še omenim, da se deli Glasbena Matica, ki je na zunanji nedeljiva celota, v notranjem delovanju v tri oddelke in sicer: 1. glasbeno in pevsko šolo, 2. pevski zbor in 3. orkestralni odsek.

Gori označeni epohalni dogodki se tičejo i Maticke kot celote i posameznih treh oddelkov. Kot najvažnejši dogodek naj omenim sijajni letni zaključek glasbene in pevške šole. Zaključni dve produkciji gojencev zavoda dne 4. in 7. junija t. l. sta dosegli glede programa in proizvajanja od strani gojencev višino koncerta. Obe produkciji sta pokazali, da je pouk v matični glasbeni in pevski šoli v rokah odličnih učiteljev strokovnjakov. V bodočem šolskem letu se bo posvetila posebna pozornost precizni funkciji šolskega nastopa in se bo še

bolj nego doslej gledalo na pedagoško tehnično dovršenost in na absolutno točnost. S tem hoče Matica zaslužiti in pridobiti zaupanje občinstva.

Kot naslednji važni dogodek povdarjam dovršeni nastop pevskega zbora pri koncertu z dne 2. junija 1923. Moški in mešani zbor imata v svojem dirigentu Topiču, predsedniku Arnušu in v odličnih glasovnih kvalitetah ter po žrtvovalnosti gg. pevki in pevcev garancijo za najvišji razmah. Pomembno je nadalje koncertiranje matičnega mešanega zbora v Zg. Radgoni in Ljutomeru ter v Rogaški Slatini in pevska izleta v Jarenino ter v Ruše. Vsi nastopi so se izvršili v znamenju globokega medsebojnega razumevanja in sodelovanja med peveci in publiko. Ganiljivo je bilo gledati v Rogaški Slatini navdušenje bratov Srbov za naše pesmi. Polovica poslušalcev v nabito polni dvorani so bili Srbi in njih spontano navdušenje je bilo prav tako priznanje umetnikom, kakor izraz ljubezni brata do brata. Neizpodbitno je dejstvo, da je vžgala Matica s to svojo turnejo marsikaj srce za svoj zvišeni cilj in da si je tako zagotovila moralno in gmotno podlago najširši plasti občinstva.

Nadaljni važni dogodek je letošnji društveni občni zbor, ki je jasno določil smeri in delavni program Maticke v bodočnosti. Priznanju teh smeri in toč-

ni izvršitvi programa bo posvetil odbor vse svoje sile. Kot važen naj omenim tudi sestanek orkestralnega odseka, na katerem se je sklenila intenzivna obnoveitev in delovanje tega odseka in sicer roko v roki s pevskim zborom. Konečno naj navedem še sestanek delegatov pevskega zbora in orkestra z narodnjakimi činitelji Maticke, na katerem sestanku so se določili v podrobnem programu skupnih koncertov in vzajemna podpora. V bodočem društvenem letu priredi Matica tri redne koncerte: v decembru in v prihodnji spomladi se priredi skupna koncerta pevskega zbora in orkestra z vokalnim, instrumentalnim in mešanim programom. Ob koncu društvenega leta pa priredi mešani zbor samo vokalni koncert s programom, katerega vzame seboj na turnejo Zagreb, Karlovac, Cirkvenica, Šibenik, Split.

Namenoma sem našel in poudaril vse važnejše dogodke, da razvidi naša javnost iz njih resno stremiljenje napram temu našemu prekorisnemu in prepotrebemu zavodu. Zato bi bilo želeli, da javnost v prihodnjem letu »Maticke« vestransko podpre. Stariši naj vpišejo svoj deco v matično šolo, peveci in pevke naj pridejo v zbor, godbeniki v orkester in vsak zaveden Mariborčan naj poleži po svoji moči obokus na oltar Maticke.

Mariborske vesti.

Maribor, 13. julija 1923.

m Hinko Smrekar v Mariboru. V Mariboru se nahaja na rekonvalescenci znani slovenski slikar in ilustrator g. Hinko Smrekar. G. Smrekar se je v zadnjem času zdravil na Dobri pri Celju. Maribor mu zaradi svojega mirnega podnebja in zelene okolice zelo ugaja. Za sedaj je gost g. Vilka Apiha, lastnika trgovine z lesom.

m Mariborski špeceristi oproščeni. V četrtak se je vršila pri mariborskem sodišču razprava proti 78 mariborskim špeceristom, ki so bili obtoženi »nečiste špekulacije« po čl. 9. zakona o pobijanju draginje. Koncem februarja je imel odsek špeceristov trgovskega gremija sejo, v kateri je sklepal povišati cene raznih živilom. Odsek je poslal vsem članom okrožnico, v kateri povdarja, da soglašajo z zvišanjem tudi trgovski gremij in policijski komisariat. Vsi trgovci se teh navodil niso držali, temveč so povišali cene še le na podlagi novih, višjih kupnih cen. Zadevo je začela zasledovati policija, ki se je čutila prizadeto, z opazko, da soglašajo z zvišanjem cen ter je o vadila špeceriste sodišču. Trgovci so se zagovarjali, da se zvišali cene še le na podlagi višjih cen pri nakupu. Po daljši razpravi so bili vsi obtoženci oproščeni. Državni pravdnik je vložil zoper oprostitev priziv.

m Restavracija »Maribor«. Danes, sobota 14. tm. koncert. Začetek ob pol 20. uri. Uvedena je tudi prvovrstna srbska kuhinja.

m Mestno elektriško podjetje naznaja svojim p. n. odjemalcem električnega toka, da v nedeljo dne 15. tm. od 5. ure zjutraj do 12. ure opoldan vsled nujnih popravil v elektrarni Fala ukine dobavo električnega toka.

m Klub kolesarjev in motociklistov »Perun« ima svojo redno sejo v petek, dne 13. tm. ob 20. uri v klubovih prostorih. Prosi se sigurne udeležbe.

m S črešnje padel. Devetletni sinček Franca Vodenika, delavca južne železnice je v Košakih, kjer je na počitnicah, splezal na črešnjo. Vsled ne previdnosti se mu je vlomila veja ter je padel z drevesa. Pri padcu si je zlomil levo roko v zapestju. Rešilni oddelek mu je priskrbel prvo pomoč ter ga prepeljal v bolnico.

m Kavarna v mestnem parku. Dnevno koncert od pol 17. do pol 19. ure in od 20. do 24. ure. Sladoled in domače pecivo.

m Resolucija mariborskih trgovcev pred vrhovnim sodiščem. V prvi polovici februarja je sklical trgovski gremij zborovanje, na katerem je bila med drugim sprejeta tudi resolucija, v kateri protestirajo trgovci proti samovoljnemu postopanju mariborske policije glede zakona o pobijanju draginje, češ, da dektivni in stražniki nimajo in ne morejo imeti pojma o trgovskih zadevah. Nadalje protestira resolucija zoper postopanje sodišča, ki na podlagi takih ovadib izreka sodbe. Resolucija je bila poslana policijskemu komisariatu, predsedstvu okrožnega sodišča, trgovski in obrtni zbornici ter trgovskemu ministru. Mariborska policija je smatrala to resolucijo za žaljivo ter je ovadila predsednika trgovskega gremija radi razžaljenja policije in sodišča državnemu pravdniku. Predsednik trgovskega gremija g. Wicel se je zagovarjal, da resolucija ni žaljiva, da je hotel le doseči od pomoč. Zato tudi resolucija ni bila nikjer objavljena, temveč poslana samo v pošto prihajajočim oblastem. Skliceval se je tudi na pojasnilo finančnega ministra dr. Stojadinovića, ki je sam imenoval postopanje policije zgrešeno. Okrožno sodišče v Mariboru je obsodilo g. Wicela radi pogreška po § 104. na 2000 Din. globe. Dne 4. julija se je vršila pri stolu sedmorice vzkljena razprava. Zastopnik g. Wicela dr. Serneć je dokazoval, da vsebuje resolucija le dopustno kritiko. Vrhovni državni pravdnik se je temu naziranju pridružil. Vrhovno sodišče je oprostilo g. Wicela obtožbe žaljenja sodišča, potrdilo pa obsodbo radi razžaljenja policije, ker je smatralo izraz, »da si lastijo dektivni stražniki pravico,« v čemur je zapopaden očitek samolastnega postopanja, za žaljiv. O uporabi zakona o pobijanju draginje s strani policije in sodišča homo o priliki še spregovori odkriti besedo.

Narodno gledališče.

Turneja Bratina-Bukšekova. Včeraj je bil zaključen prvi turnus počitniške turneje ravnatelja naše drame g. Bratina in naše priznane tragedike g. Bukšekove. Kakor povzamemo iz časopisnih vesti, ima turneja lep moralen uspeh. Podoželsko občinstvo je vzhičeno nad umetniško igro obeh akterjev. Vsi pred sodki padajo. Obisk menda ni povsod takšen kot bi bilo želeli. Kriva je pač konzervativnost podoželskega občinstva, ki jo je treba premagati z večkratnimi turnejami. Umetnika sta nastopila najpoprej v Slov. Bistrici, potem sta se podala v Ptuj in odtod v Brežice, na Krško in v Trbovlje. V torek in v sredo sta nastopila v ljubljanskem dramskem gledališču. Ljubljanski listi so prisrčno pozdravili mariborskega umetnika, ki oba uživata v ljubljani lepo reputacijo. Gledališka pot obeh se je začela ravno na ljubljanskem odru. O vprizoritvi Schönherjevega »Ono« in Braccove »Prave ljubezni« prinašajo ljubljanski listi zelo pohvalne recenzije, tako glede igrakazov samih, kakor zlasti glede igre obeh akterjev. Recenzenti izražajo željo, naj bi g. Bratina in ga Bukšekova še ob drugi priliki nastopila v Ljubljani. Drugi turnus obsega nekatera mesta in trge na Kranjskem.

Kultura in umetnost

x Koncert gosp. M. Šimenca v Rogški Slatini. V torek 10. t. m. je nastopil član ljubljanske opere g. Šimenc v dobro zasedeni veliki dvorani »Zdraviliškega doma« v Rogški Slatini. Prav tu smo lahko videli, kaj pomeni eno leto pri pevcu, ki ima ne samo izreden organ, ampak tudi jekleno voljo za izpolnjevanje. G. Šimenc se je oglašil namreč včasih v ti dvorani že lani približno ob tem času, toda le »neoficielnost« in še kot skromni član provincijalnega gledališča, kot začetnik takorekoč, in oboje je moralo imeti svoj vpliv in nanj in na poslušalstvo. Toda zavest, da je danes priznan ud velikega odra, ne bi bila ne na zunan ne na notran dovolj za tolik uspeh, kakor ga je dosegel sedaj, da se ni, kakor rečeno, tako jasno pokazalo, kako presenetljivo plodonosno je mladi mož porabil to leto in nam na ta način odprl najslajnejšo perspektivo tudi za bodočnost. Je še nekaj posebnega in zlasti pri poklicnih pevcih tako redkega, kar v vsi meri opravičuje te sode: g. Šimenc očitno bolj ljubi pianissime nego fortissime in to mu mora takoj pridobiti — poleg njegovega ob vsi sigurnosti tako skromnega nastopa — srca tudi tistih, ki jim »bravur« nikakor še niso glavni čudeži... Pisec teh vrstic, ki je že lani naglašal, da hoče biti v prvi vrsti poročevalec, se noče baviti s posameznostmi, vendar naj izrazi svoje mnenje, da je pomenil umetniški višek večera Michelov prekrasni »Olovec« nikar, ki nudi poleg sto prilik, da pokaže pevec in tudi njegov tehnične vrline, obenem tudi priliko, da pride do veljave čustvo, kjer ga je kaj. In g. Šimenc je odpel to pretresljivo skladbo s čudovitim Gregorčičevim besedilom, v katerem se zablesti posebno tudi pred tujcem vsa lepota našega jezika, res pretresljivo lepo. Bolj »internacionalno« publiko pa so seveda zgrabile še bolj arije iz oper (Aida, Pagliacci, Čarostrelec), ki so tvorile zaključek in vnele tako navdušenje, da se je moral pevec opetovano vrniti na oder. Kar se tiče spremljevalca, nas g. dvorni založnik in župan Bizjak, ki je iz prijateljnosti sodeloval, ni mogel več presenetiti, ker ga že preveč poznamo kot prvovrstnega pianista.

x »Nova Evropa«. Izšla je 2. številka 8. knjige »Nove Evrope«. Prof. Jovan Cvijić objavlja zanimive spomine na svoja gimnazijska leta v Beogradu. Dr. Ivo Belin razpravlja o vprašanju stabilizacije dinarja. Njegova izvajanja prinesemo v kratkem izvlečku. V političnem pregledu piše L. o dvema državno-pravnima konceptijama: srbske vlade in Jugoslov. odbora. Obe sta si bližji nego se običajno misli, ker imata obe iste slabosti in napake. Zelo zanimiv je članek Sl. Cihlara o osebnostih današnje Nemčije. Podan je točen portret sedanjega kanclerja Cuna. Pisec sklepa, da se pripravljajo v Nemčiji dalekosežen pre-

obrat. — V ekonomskem pregledu replicira dr. Sl. Kiršner na nek prejšnji članek o agrarni reformi v Jugoslaviji, dr. Ivo Belin pa ocenjuje Beloševičev »Uvod u studij narodnog gospodarstva«. Angleški sodrnik »Nove Evrope« kritik E. H. R. Collings piše o preureditvi »Tate Gallery« v Londonu.

x Astronomski koledar za leto 1924. Zagrebška zvezdarna izda za prihodnje leto »Bošković« astronomijski koledar za prestupno godinu 1924. Koledar je edini te vrste na našem jeziku, zato ga priporočamo vsem prijateljem astronomije. Naroča se pri: prof. dr. Otonu Kuchera, upravitelju zvezdarnice, Zagreb, Jurjevska ulica, 14. Denar (25 D) je treba poslati naprej.

Sokolstvo.

o Za telovadni nastop Sokola v Studencih vlada splošno zanimanje in so vse priprave v polnem teku. Janjet, ki se bodo pekli po našem jugoslovanskem načinu, so že došli iz zelenega Kozjaka. — Br. Ellinger, znani naš industrijalec in član studenskega Sokola je prevzel soto, kjer se bode točilo delniško pivo. — Obenem namerava v nedeljo dopoldne pri glavnih vajah napraviti več slik članstva, naraščaja in gojenk. Razn pevskih društev »Drava«, »Zarja« in »Krilato kolo« se prireditve udeležijo seveda tudi pevsko društvo »Kolo«, ki je bilo lansko leto ustanovljeno za Studence, Radvanje, Pekre in Limbuš. Vse torej kaže, da se v nedeljo snidejo v Studencih vsi tisti, ki narodno čutijo in tudi delajo. Cene bodo kljub draginji kolikor možno nizke, da bode tako ogoščena udeležba čimvečjemu številu občinstva.

o Odbor sokolskega društva v Mariboru poziva vse svoje članstvo, da se v čimvečjem številu udeležijo priredbe bratskega društva v Studencih v nedeljo popoldne. Udeležba v civilu z društvenim znakom, zbirališče ob 14. uri v Narodnem domu. Zdravo! Odbor.

o Vsi oni bratje in sestre, kateri se mislijo udeležiti župnega izleta v Splitu, naj se javijo najkasneje do 14. t. m., to je jutri dopoldne pri br. Marčan, da dobije potrebne ikhaknice za polovično vožnjo ter v svrhu prijave za hrano in stanovanje splitski sokolski župi. Na poznejše prijave se ne bode nikakor oziralo. Odhod iz Maribora se bode pozneje ter pravočasno javil, Sokolski krog je vzeti s seboj.

Industrijsko-obrtna vzorčna izložba v Mariboru

združena z vinarsko, vrtnarsko, umetniško in gradbeno razstavo.

(Od 15. do 26. avgusta 1923.)

Reklama na razstavi. Razstavni odbor odda več reklamnih tabel in prostorov za reklamo v šolskem poslopju, kjer se vrši razstava. Opozarjamo vse zainteresirane na to ugodno priliko za uspešno reklamo. Vsa pojasnila se dobe v pisarni razstavnega odbora, Cankarjeva ulica, tel. št. 325.

Prijave za udeležbo na razstavi se sprejemajo samo še do 20. julija. Po tem roku radi tehničnih ovir ni mogoče več sprejemati prijav. Opozarjamo na to vse, ki se še niso prijavili. Prepričani smo, da bo vsakomur, ki bi se razstave ne udeležil, pozneje žal. Zato naj se vsakdo pravočasno prijavi.

Legitimacije za polovično vožnjo na vseh železniških progah naše države se dobe pri vseh denarnih zavodih ter stanajo 20 Dinarjev. Te legitimacije veljajo za vse zunanje obiskovalce ob enem kot permanentne vstopnice. Priporočamo vsakomur, da si pravočasno nabavi legitimacijo.

Organizirajte obisk razstave! Vsem obrtnim društvom, zadrugam itd. kakor tudi drugim korporacijam, priporočamo, da organizirajo korporativne obiske razstave. Pri tej priliki si lahko ogledajo mesto in okolice, pri čemur se lahko poslužijo vseh ugodnosti za obiskovalce razstave, polovična vožnja, preskrba prenočišč itd. Priporočljivo je, da se vsak korporativni obisk prijavi razstav-nemu odboru, da poskrbi za vse potrebne in dodeli voditelje po razstavi in mestu.

Vsa pojasnila glede razstave daje edino pisarna razstavnega odbora v Mariboru, Cankarjeva ulica, tel. št. 325, kamor naj se blagovolijo obrniti vsi zainteresirani.

Objave.

§ Zdravniško društvo v Mariboru ima prihodnjo odborovo sejo v ponedeljek, dne 16. tm. ob 6. uri v kolodvorski restavraciji v Mariboru.

§ Bralno društvo v Račjem priredi v nedeljo dne 15. julija v prostorih kolodvorske restavracije ljudsko veselico z mnogobrojno zabavo. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo knjig, pričakujemo odbor številni obisk zlasti vseh narodnih krogov.

§ Mestni kino. »Ubijalec«, veliki francoski film v 2. delih, 1. del »Žrtve alkohola« v 4 činih se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek.

Gospodarstvo.

g Žitni trg v Zagrebu 12. jul. Postavno vojvodinska postaja: pšenica 420—430, turščica žolta 295—305, rž 350—355, ječmen za pivo novi 275—285, za krmo novi 260—270, oves 300—310, moka »0« 610—625, ržena 575—600.

g Nabava materiala. V pisarni uprave barutane v Kamniku se vršijo ofertalne licitacije in sicer: 1. 10. avg. 1923: glede nabave 100 kg ploščatega železa ter 350 kg okroglega železa v različnih debelinah; 2. 11. avgusta 1923: glede nabave 60 m² šip za okna; 3. 13. avg. 1923: glede nabave 10.000 komadov leskovih obrobov; 4. 14. avgusta 1923: glede nabave 50 kg bele barve (suhe), 200 kg črne barve garantol, 80 kg firneža (dvakrat kuhane), 20 kg minijuma (suhega), 50 kg kita za okna in 25 kg terpentina. Natančnejši podatki in pogoji se v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

g Resno svarilo hmeljarjem. Hmelj. društvo prosi svoje zupnike, da vse hmeljarje resno svarijo pred predprodajo hmelja. V Zatecu ČSR ponujajo kupci hmeljarjem po 50 k t. j. 580 k za 1 kg hmelja — pa zama!!

V nedeljo 15. julija 1923 vsi

na telovadni nastop in veselico

Sokola v Studencih.

Iz življenja in sveta.

Papež in Mussolini.

Italijanska in papeževa država se še vedno nista spoprijaznila. Papež nikakor ne more preboleti, da mu je Italija odvzela lep kos zemlje in ga rešila grenkih zemeljskih skrbí. V zadnjem času se je mnogo govorilo, da se bo papež spoprijaznil z italijansko vlado in mnogo upov se je stavilo v sedanjega italijanskega vladodržca Mussolinija, ki ni je nekaj časa res prizadeval, da bi se izmirl s papeževno državo. Dozvedno pa svetlo oče za to ni nič kaj vnet. Po Rimu se raznaša sledeči govor med papežem in njegovim tajnikom: Tajnik: »Svetlost, te dni boste dobili obisk Mussolinija.«

Papež: »Najslabše pri tem je, da mi ne morem reči, da me ni doma!« (Papež namreč ne more iz vatikana, ker je krog in krog italijanska država, s katero pa živi on v sovraštvo). Iz tega pogovora bi se dalo sklepati, da papež ni ravno velik prijatelj Mussolinija.

Izpred sodišča.

Tatinska »pogorela«.

23-letni posestnik Valentin Husnjak, ki je radi tatvine že 2krat kaznovan in njegova 42-letna sestra Jaga Pinterič, kočarica, oboje v Podgorju na Hrvaškem, sta v času od 8. do 14. maja hodila po Terbegoveh in drugih krajih gorjeh-radgonskega okraja ter se izdajala za pogorela. Posluževala sta se neke ponarejene listine, ter s tem izvabila različnim osebam zrnje, masl, olje in gotovino. Pri tej priliki, pa sta dne 11. maja ukradla posestniku Ivanu Zemljicu 1600

K gotovine. Denar je bil v suknji, ki je visela v čummati. Osumljena sta videla, ko je gospodinja Julijana Zemljč vzela v čummati denar iz suknje in sta pozneje, ko je odšla na vrt po salato, izvršila tatvino. Obsojena sta bila radi hudodelstva tatvine in prestopka goljufije in sicer Husnjak na 5, Petričeva pa na 3 mesece težke ječe.

»Frdamani orjunci...«

32letni posestnik Ivan Novak iz Gornje Poljskave, se je zagovarjal pred okrožnim sodiščem radi pregreška po § 104 srb. k. z. Dne 31. maja je zaplenil državni živinozdravnik Peter Škofič v Slov. Bistrici meso od vola, ki ga je kupil mesar Josip Veber od brata današnjega obdolženca, ter odredil oddajo mesa konjaču. Veber je obvestil o tem Novaka. Ta pa je prišel 1. junija v slovenje-bistriško klavnico ter obdolžil tam živinozdravnika Škofiča, da ni pravilno postopal pri zaplambi mesa ter ga še ozmerjal z besedami: »Frdamani orjunci, jaz jim bom že pomagal, da bodo enkrat gor plačali.« Žalitev je padla v javni klavnici v navzočnosti mesarja Veberja in klavniškega paznika Zoriniča. Nato se je podal Novak z Veberjem na stanovanje živinozdravnika, ter se znesel tam nad njegovo soprogo. Pri odhodu v veži je vpil na glas: »Kaj je to za en živinozdravnik, živinozdravnik bi moral biti dopoldne doma, to niso živinozdravniki, to so samo taki frdamani junci.« Novak, ki priznava

možnost, da je izustil inkriminirane žalitve vsled hude razburjenosti, je bil obsojen na 300 Din. denarne kazni.

Brezvesten strelni mojster.

39letni rudar Lovrenc Capuder v Mežici, okraj Prevalje, se je zagovarjal pred senatom radi pregreška zoper varnost življenja po § 337. k. z. Po predpisih bivšega rudarskega urada v Celovcu se je za streljanje v mežiškem rudniku 1. 1913 izjemoma dovolilo, da se sme naenkrat zažgati največ 8 streliv. Meseca novembra 1. l., pa je zaukazal obratovodja rudnika Tomaž Ferber paznikom in tudi nekaterim delavcem, da se v Glančnikovem rovu ne sme več kot 6 streliv naenkrat zažgati in to radi tega, ker je v tem rovu precejšnja vlaga in se vrvice vsled tega ne morejo hitro zažgati. Ker mora biti proga 3,50 m visoka, se ne zvrtajo luknje le v prečelju, temveč tudi v strop. Dne 21. marca pa je današnji obdolženec, ki je bil kot strelni mojster od rudarskega urada potrjen, mesto 6 naenkrat več streliv vžgal, oziroma naročil isto Mihaelu Stern. Pri tem pa se je zgodilo, da so strelji predčasno eksplodirali in sta bila njegova pomagača Mihael Stern in Franc Petrič ubita, on sam pa le težko ranjen. Capuder prizna, da so mu znani predpisi v rudniku, ter da je ravnal proti predpisom. Toda ker se je bal, da bi se mu očitalo, da je premalo napravil se je dogovoril s sodelavci, da zažgejo naenkrat vse strele. Sodba se glasi na 5 mesecev strogega zapor.

Mala oznanila.

Izkušen trgovski pomočnik se sprejme takoj pri A. Požar. Gosposka ulica 4. 1438 2-1

Dva prvevrstna brivska pomočnika in enega učenca takoj sprejme Fran Novak. Maribor. 1414 2-2

Kuharica, Primorka, se sprejme v službo takoj. Vical, Glavni trg 5. 1425 2-2

Mečno moško kolo, znamke »Waffenrad«, se takoj proda. Krčevina št. 178. 1436

Spalna soba, nova, z postelino, se radi selitve preda. Vprašati Cvetlična ulica 27/III, vrata 8.

Dirkalno kolo, znamke »Bianchi«, takoj proda Ernest Pahor, trgovec, Vrtna ulica. Maribor. 1440 2-1

Vi dobite poštni paket franco povsod: 1 flin med. konjak, 1 hol. liker Levart, 1 Coiafreanks liker, 1 Triple seco; vse skupaj samo za Din. 252.- Hmelak i drug, Maribor. 1301

Najlepše srajce, kravate, klobuke, nogavice in ostalo modno blago debite po ugodnih cenah v modni trgovini B. Veselinović & Komp., Maribor, Gosposka ul. 26. 1382

Napredaj dobro vpešana trgovina v mešanem blagom na Koroški cesti. Najmanjša vknjižena. Vical, Glavni trg 5. 1433 3-2

Velika opremljena soba se odda takoj v najem. Naslov pove upravnistvu »Taberna«. 1427 2-2

Dve meblevani sebi (ena z eno, druga z dvema postelja-ma) se oddata do 15. septembra. Naslov pove upravnistvu »Taberna«. 3-3

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvevrstna postrežba. Vjekoslav Gjarin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Ne pozabi naročnino!



BERSON
gumijevi podpetniki in gumijevi podplati
so CENEJŠI!

Praktikanta

z akademsko izobrazbo sprejme takoj podružnica v lebanke v Mariboru. Prošnje obložene s spricvali je vložiti v Mariboru poštni predal št. 33. 1428 2-2

Glinarna na Ješenci, pošta Račje pri Mariboru stalne in močne delavce.

Prednost imajo opekarniški delavci. 1442

Sprejme se takoj

več inteligentnih, mladih in zanesljivih pomožnih delavk.

»Volta«, tovarna električnih žarnic, Maribor, Koroška cesta 27. 1430 2-2

Galanterija

drobnina, trikotaža
Samo na debelo!

Gaspari & Faninger
Maribor 1047

Aleksandrova cesta 48.

Pristopajte

k Jugoslovenski
Matici.

Mihel Zevaco:

KRALJEV TEKMEC.

(Nadaljevanje in konec romana: Markiza Pompadour.)

Poslovenila: Rosandra.

(Dalje.)

(21)

»Torej morava pač tudi midva tja. Ker je tam kralj, je gotovo blizu tudi gospa d' Etioles.«

In lepo, držeč se pod pazduho, sta se zopet zedinjena prijatelja v novi še vdalejši ljubezni podala na pot; Noe je seveda zdihoval v spominu na svoje lepe sanje, a tolažilo ga je dejstvo, da mu ostane prijatelj Crebillon in da mu ne bo treba piti vode.

V.

Zakladnik in poet.

Prehitimo sedaj Crebillona in Noeta in pohitimo v palačo d' Etioles, kamor opadva hitita.

Henrik d' Etioles se sprejema nekoliko vznemirjen po sobi, ki mu služi obenem za sprejemnico in pisarno. Opremljena je, kakor druge, razkošno.

Njegove poteze so nadahnjene z notranjim zadovoljstvom, ali to zadovoljstvo ni odsev sreče na njegovem odstrasti preperem obrazu, — veseli blešč v njegovih navadno jekleno sivih trebih očeh bi skoraj vzbujal grozo.

Jasno je, da se mož veseli, da se čuti srečnega, ker je dosegel po spletkah in premetenosti kak svoj skriti smoter, katerega je dolgo in trdno zasledoval.

Iz vsega njegovega vedenja, iz vse ošabnosti, ki puhti iz malega pokvečenega telesca, se čuti le groza — da bi človek klonil in strahoma pričakoval, na koga se vlije jeza in sovraštvo, ki živi v njem.

Prava srečna radost prijetno odseva tudi na okolico, — ona druga radost, ki kliče v hudobnem srcu, le stiska srce, ne

vzbuja veselja, ampak le žalost, sočutje za nesrečne žrtve, ki so v svoji nedolžnosti zapadle nenasišnemu volku sovraštva.

Te vrste radosti je bila ona Henrika d' Etioles.

V hipu ravno misli na Ivano, svojo ženo.

In — ta človek — ta možki, — soproz — ki bi moral biti opora, pribežališče in zaslomba žene, kateri je dal svoje ime, — ta možki, kakor tudi mati Eloiza Poisson, je hipnotično omamljen od grozne, nesramne misli, da je njegova žena v objemu drugega. — To je radost, ki ga navdaja.

Zakaj oni drugi, ki objema njegovo ženo, — ki objema njo, katera bi morala biti edino njegova, — oni drugi — to je kralj.

In kralj, — to je sinonim mogočnosti, oblasti, bogastva.

Kralj — isto kot slava, poнос in zakladi.

In vendar, — mož ki to misli, je mlad, bogat in plemenitega pokolenja. — Ali kaj je vse to? — Kadar grize v srcu strast, ki je ne pozna vsakdo, — in ki jo imenujemo častihlepnost, — ni nikdar dovolj slave in bogastva. — Nenasišljiva je kot vse strasti in žene v gotovo propast kdor se ji brezpogojno vda.

Misel, ki je z rudečico sramu oblila pesnika Crebillona, — ki je bil pravzaprav tuje za Ivano, — ta misel je navdajala z zadovoljstvom in radostjo nje, njenega moža!

Le za tem, za tem samo je stremilo njegovo mišljenje le to so zasledovale njegove pohlepne spletke, — da potisne svojo mlado, lepo, dražestno ženko v objem kralja, da mu jo vsili za ljubimko.

Najprvo bo to pač vir časti in slave za njega — njenega soproga, — potem pa bo že skrbel, da tudi drugo postane temu primerno.

Bog sam ve, kaj si ta izrodek še vse predstavlja, kaj si želi in kaj pričakuje, — kakemu maščevanju bo zadovoljil

najprvo, koga bo v svoji novi mogočnosti najprvo zadel? —

Predvsem si slika, kako bo kralju grozil.

»Kajti, — tako skoro polglasno misli, — nisem ravno tak tepček, — in če so moja prsa slabotna in ozka, vendar je moje srce pohlevno in hoče in bo doseglo, kar želim. — Ako hoče, da postanem gluhi in slep, ako hoče, da postanem pravi vzor uslužnih in popustnih soprogov, bo treba, da zadovolji in nasiti moje želje, če ne pa, — gorjel!«

D' Etioles ni videl soproga že več dni. Gospa d' Etioles je odpotovala, je izginila, ni je bilo več. — Kje bi pač utegnili biti! —

Kje za zlomka, če ne pri kralju? — Oziroma če že ne prav pri kralju, kje v kakem zatišju, v kakem skritem gradiču, katere je imel kralj, oziroma katere so imeli bogataši, izprijeni pohajči v Parizu in v Versaillesu.

Gospa d' Etioles je pri kralju. — Henrik je tega popolnoma gotov, saj je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da to doseže. Vso svojo plemenitost in zvitost je uporabil, da doseže to.

Nedvomno je bilo, da je dosegel uspeh, — njegove želje so izpolnjene do prve točke, ki je temelj njegovih nadaljnjih načrtov.

Pa poglejmo, kaj namerava zahtevati od Ludvika XV. kot plačilo za svojo podlo uslužnost.

Najprvo seveda dobro, mastno kosto v obliki bogate province, katero bo on administriral, vodil, — medtem ko se sedaj le podadministrira. — Tournehem ga je ponižal s svojo velikostjo.

Henrik d' Etioles se dobro zaveda, kaj se vse lahko vlovi v takem kalnem bogatem ribniku, — za kaj takega mu nemanjka razuma in prebrisanosti.

Potem je treba seveda še višjega plemenitakega stanu, — morda bo vojvoda, — dobil bo bogato doto in seveda dobre dohodke, — to bi se dalo primerjati lepi igrači z dragoceno in prijetno

tečno vsebino, ki potolaži tudi najhujši glad.

In slednjič, da zadovolji še svojo ljo po gospodstvu, oblasti, — katera lja in strast je ravnotako velika, kakor je mala njegova postava, in obsežna kakor je malenkostna njegova zunanost, — bo zahteval in si bo znal pridobiti še mesto ministra, — pričetkomu veda le kaj manj važnega, a sčasoma bo že znal pridobiti najvažnejši portfelj najmogočnejšega ministra Francije.

To se bo potem vse skladalo v eno samo in imenitno službo, — oziroma bo pomenilo za njega, da je postal poglavar, — bolj absoluten in mogočen, bolj oblasten in bogat od samega kralja. — To bo pomenilo za njega, da si je povrgel celo Francijo in jo bo molzel, obžemal s svojo suho roko, ki je imela obliko roparskih krempljev, — da bo vladal lepo bogato Francijo, katere iznos bo prišel edino v njegovo mošnjo in bo obogatil njegovo imetje.

To so bile sanje Henrika d' Etioles ravno ko je služabnik naznanil in vprašal, ali hoče sprejeti gospoda Jolyot de Crebillon in Poissona, katera dva imata ta dozdevno jako važna sporočila.

Čeprav mu je bilo dokaj neprijetno, da ni mogel nadaljevati svojega mamilnega sanjarenja, vendar je rekel služabniku, naj privede ta dva prijatelja.

Henrik je dobro poznal Crebillona, tragičnega poeta in ako bi bil le-ta sam, ga ne bi bil sprejel, — ker je pa bil v družbi Poissona, je skrivoma takoj mislil, da gre tu za njegovo soprogo Ivano.

Morda da mu ta dva prineseta kakih novic, — da ga otmeta njegove negotovosti, — da bo on sam se znal ravnati, si vedel začrtati novo pot delovanja in rovarjenja.

D' Etioles je tedaj sprejel prišleca z dobrohotno insolenco, katero so kazali v onih časih, — pa tudi dandanes, — bogataši namreč pesnikom, — umetnikom, in naj bi bil njih talent, njih genij še tako velik, znamenit.